

МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

©2024 СЕРГІЙЧУК С. І., СЕРГІЙЧУК Д. І.

УДК 338.24
JEL: L26; L52

Сергійчук С. І., Сергійчук Д. І. Механізм державної політики сталого розвитку підприємництва в Україні

Метою статті є розробка моделі механізму державної політики сталого розвитку підприємництва в Україні, що може стати ключовим фактором економічного зростання, підвищення рівня життя населення, створення нових робочих місць і зміцнення демократії. Механізм засновано на принципах: інклюзивності (забезпечення рівного доступу до можливостей для всіх суб'єктів підприємницької діяльності, незалежно від їхнього розміру, галузі діяльності, місця розташування та інших факторів); справедливості (створення прозорих і справедливих правил ведення бізнесу, які не дискримінують жодну групу підприємців); підзвітності (забезпечення чіткої підзвітності влади перед підприємцями за свої дії та рішення) та стійкості (розробка та реалізація політики підтримки підприємництва, яка враховує довгострокові перспективи розвитку економіки та соціальні наслідки). Також механізм використовує інструменти державної політики сталого розвитку підприємництва: регулювання – діяльність держави, спрямована на встановлення правил і норм, яких повинні дотримуватися підприємці (ліцензування, антимонопольні закони, стандарти безпеки продукції та ін.); підтримка – діяльність держави, спрямована на надання допомоги та стимулів для розвитку підприємництва (фінансова допомога, податкові пільги, консультаційні послуги, навчання, тренінги та ін.); забезпечення – комплекс заходів, спрямованих на створення сприятливого середовища для ведення бізнесу (реформи бюрократії, боротьба з корупцією, розвиток інфраструктури, захист інтелектуальної власності та ін.). Більш детально узагальнено інструменти забезпечення підприємництва: захист прав власності (законодавче, інституційне, інформаційне та практичне забезпечення); боротьба з корупцією (запровадження антикорупційних стандартів, удосконалення антикорупційних органів, захист викривачів корупції та підвищення прозорості); забезпечення верховенства права (незалежність судової системи, доступ до правосуддя, верховенство права над адміністративним апаратом, боротьба з політичним втручанням у діяльність судової системи); захист конкуренції (запровадження антимонопольного законодавства, створення антимонопольних органів та застосування антимонопольних санкцій); розвиток інфраструктури (транспортної, енергетичної, інформаційної та іншої); захист даних і довкілля (удосконалення законодавства про захист даних і довкілля, створення окремих органів із захисту даних і довкілля, підвищення обізнаності про захист даних, стимулювання екологічно та інформаційно чистого бізнесу). Вважаємо, що завдяки спільним зусиллям держави, бізнесу та громадянства Україна зможе успішно впровадити механізм державної політики сталого розвитку підприємництва та збудує стале та процвітаюче майбутнє для своїх громадян. Інвестиції в сталий розвиток підприємництва – це інвестиції в майбутнє України.

Ключові слова: державна політика, регулювання підприємництва, забезпечення підприємництва, підтримка підприємництва, сталий розвиток підприємництва.

Рис.: 2. Табл.: 1. Бібл.: 9.

Сергійчук Сергій Ілліч – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова (просп. Героїв України, 9, Миколаїв, 54025, Україна)

E-mail: sergiy.sergiychuk@nuos.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4977-9484>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57223450426>

Сергійчук Дмитро Ілліч – магістрант, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова (просп. Героїв України, 9, Миколаїв, 54025, Україна)

E-mail: d.serhiichuk@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-4129-4690>

UDC 338.24
JEL: L26; L52

Serhiichuk S. I., Serhiichuk D. I. Mechanism of the State Policy of Sustainable Development of Entrepreneurship in Ukraine

The aim of the article is to develop a model of the mechanism of the State policy of sustainable development of entrepreneurship in Ukraine, which can become a key factor in economic growth, improving the standard of living of the population, creating new jobs and strengthening democracy. The mechanism is based on the following principles: inclusiveness (ensuring equal access to opportunities for all entrepreneurial entities, regardless of their size, industry, location and other factors); fairness (creation of transparent and fair business rules that do not discriminate against any group of entrepreneurs); accountability (ensuring that the authorities are clearly accountable to entrepreneurs for their actions and decisions) and resilience (development and implementation of entrepreneurship support policies that take into account long-term economic prospects and social consequences). The mechanism also uses the instruments of the State policy of sustainable development of entrepreneurship: regulation – the activity of the State aimed at establishing rules and norms that entrepreneurs must comply with (licensing, antimonopoly laws, product safety standards, etc.); support – State activities aimed at providing assistance and incentives for the development of entrepreneurship (financial assistance, tax benefits, consulting services, education, training, etc.); provision is a set of measures aimed at creating a favorable environment for doing business (bureaucracy reforms, the fight against corruption, infrastructure development, intellectual property protection, etc.). The instruments for ensuring entrepreneurship are summarized in more detail: protection of property rights (legislative, institutional, informational, and practical support); fight against corruption (introduction of anti-corruption standards, improvement of anti-corruption bodies, protection of whistleblowers and increasing transparency); ensuring the rule of law (independence of the judiciary, access to justice, rule of law over the administrative apparatus, countering political interference in the judiciary); protection of competition (introduction of antimonopoly legislation, creation of antimonopoly bodies and application

of antimonopolistic sanctions); development of infrastructure (transport, energy, information, etc.); protection of data and the environment (improvement of legislation on data protection and the environment, creation of separate data protection and environmental authorities, raising awareness of data protection, stimulating environmentally friendly and information friendly business). We believe that thanks to the joint efforts of the State, business and the public, Ukraine will be able to successfully implement the mechanism of the State policy of sustainable development of entrepreneurship and build a sustainable and prosperous future for its citizens. Investments in sustainable development of entrepreneurship are investments in the future of Ukraine.

Keywords: State policy, regulation of entrepreneurship, provision of entrepreneurship, support of entrepreneurship, sustainable development of entrepreneurship.
Fig.: 2. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 9.

Serhiichuk Serhii I. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management, Admiral Makarov National University of Shipbuilding (9 Heroiv Ukrainy Ave., Mykolayiv, 54025, Ukraine)

E-mail: sergiy.serhiichuk@nuos.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4977-9484>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57223450426>

Serhiichuk Dmytro I. – Master's Student, Admiral Makarov National University of Shipbuilding (9 Heroiv Ukrainy Ave., Mykolayiv, 54025, Ukraine)

E-mail: d.serhiichuk@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-4129-4690>

Сьогодні Україна стикається з низкою викликів, які потребують комплексного та системного підходу до вирішення. До них належать: виснаження природних ресурсів, деградація довкілля, зростання соціальної нерівності, жорстка конкуренція на світовому ринку. За цих умов сталий розвиток підприємництва стає ключовим фактором стійкого розвитку України. Проте в Україні наразі відсутня чітка та системна державна політика в цій сфері. Це призводить до фрагментарності дій, недостатнього використання потенціалу підприємництва для досягнення цілей сталого розвитку. Тому стають необхідними розробка та впровадження комплексної державної політики сталого розвитку підприємництва, яка б ґрунтувалась на таких принципах, як економічна ефективність, соціальна відповідальність, екологічна стійкість, відкритість і прозорість, партнерство держави, бізнесу та громадськості.

Упровадження такої політики дасть можливість підвищити конкурентоспроможність українських підприємств на світовому ринку, створити нові робочі місця та поліпшити добробут населення, зберегти довкілля, раціонально використовувати природні ресурси, підвищити якість життя та соціальну відповідальність бізнесу, зміцнити імідж України як надійного партнера у сфері сталого розвитку. Отже, розробка та впровадження державної політики сталого розвитку підприємництва є нагальною потребою для України, що підтверджує актуальність вибраного дослідження.

Науково-практичні проблеми державної політики сталого розвитку підприємництва в Україні досліджуються у працях таких відомих вітчизняних науковців, як З. С. Варналій, Т. Г. Васильців, Д. С. Покришка; Д. А. Антонюк, К. І. Антонюк та В. В. Жуков [3]; І. А. Косач, А. В. Дегтярьов; Н. Рудь і Д. Федас [5]; Т. Дудка, Г. Гайдай, Л. Рябоштан і Т. Сервірор [2]; В. Самофатова [6]; Н. А. Фролова [9] та ін.

Разом із тим, на сьогоднішній день в умовах широкомасштабної війни та глобальних викликів, а також враховуючи очікування підприємців на повоєнне відновлення, залишається недостатньо дослідженою проблема вдосконалення механізму державної політики сталого розвитку підприємництва в Україні, що потребує детальнішої уваги.

Мета статті – запропонувати вдосконалену модель механізму державної політики розвитку підприємництва в Україні з використанням сучасних інструментів забезпечення цілей сталого розвитку суспільства.

Зміна клімату та деградація довкілля, виснаження природних ресурсів, зростання соціальної нерівності, глобалізація та жорстка конкуренція на світовому ринку – всі ці сучасні виклики роблять сталий розвиток суспільства не просто етичною необхідністю, але й ключовим фактором виживання та процвітання у 21 столітті. Проте для України, яка ще знаходиться в стані повномасштабної війни, саме ефективна державна політика забезпечення підприємництва може стати ключовим елементом для відновлення економіки, відбудови інфраструктури та реінтеграції постраждалих регіонів у повоєнний період.

Українська економіка потребує модернізації та переходу до нової технологічної парадигми. Сталий розвиток може стати рушійною силою цієї модернізації, стимулюючи інновації, енергоефективність та екологізацію виробництва.

На думку авторів Н. Рудь і Д. Федас, «перехід економіки на інноваційний шлях розвитку є альтернативним для України, для чого необхідне державне регулювання і підтримка розвитку інноваційної діяльності. В даний час механізм державної підтримки в країні слабо розвинений, включає лише його окремі, розрізнені між собою ланки, використання яких не дозволяє створити цілісну

систему державної підтримки інноваційних підприємств» [5].

Т. Дудка, Г. Гайдай, А. Рябоштан і Т. Сервірог стверджують, що «розвиток та ефективне функціонування підприємницької діяльності є досить тривалим процесом, який повинен здійснюватися з урахуванням економічного та правового становища країни, існуючих проблем, що перешкоджають діяльності підприємств. Аналізуючи вітчизняну законодавчу базу підприємництва, можна сказати, що вплив держави на нього, з одного боку, доволі значний, а з іншого – недостатньо ефективний. З огляду на це, умови сьогодення вимагають розробки та впровадження дієвих механізмів державного регулювання, які б стимулювали підприємницьку діяльність» [2].

Також ми підтримуємо думку В. Самофатової щодо необхідності розвитку малих і середніх підприємств (далі – МСП): «Отже, в нинішніх умовах, для забезпечення сталості та інклюзивності функціонування МСП слід сформувати заходи системної державної стратегічної політики, які сприятимуть забезпеченню сталого та інклюзивного розвитку МСП у повоєнний період. Сюди можна віднести створення сприятливого бізнес-середовища, стимулювання споживчого попиту, різноманітні форми допомоги МСП для створення нових робочих місць, підтримку освіти і фінансової грамотності, сприяння поверненню трудових ресурсів, відбудову та розвиток критичної інфраструктури і т. ін. Визначення європейського цивілізаційного вектора пріоритетом стратегічного розвитку надає можливість Україні розраховувати також і на потужну зовнішню підтримку. МСП має неухильно продовжувати розвиватися для того, щоб підтримувати власний добробут та економіку України» [6].

Зі слів Т. Олійник і Д. Коноплянко: «Загалом, ключовим фактором, що визначає сталий розвиток інноваційної економіки на сучасному етапі, є формування та розвиток інноваційного середовища, створення і використання нових технологій виробництва та їх подальше виведення на ринок та їх реалізація. Отже, конкурентоспроможність існуючих фірм, підприємств, організацій та корпорацій залежить від ефективного функціонування в країні системи антимонопольного та конкурентного середовища. Водночас, конкурентоспроможність національної економіки визначається рівнем розвитку приватної власності, системою її державних гарантій та високим рівнем інноваційної політики та сильним інституційним середовищем в країні» [4, с. 277].

На основі дослідження наукових робіт учених зроблено висновок, що стає необхідним створення механізмів ефективної співпраці та діалогу між

державою, бізнесом і громадянським суспільством для розробки та реалізації політики сталого розвитку підприємництва. Також необхідно проводити регулярні консультації з підприємцями для визначення їхніх потреб та очікувань від держави. Не менш важливим є регулярний моніторинг та оцінка ефективності політики з метою внесення необхідних коректив.

Механізм забезпечення сталого розвитку підприємництва повинен:

- ✦ враховувати рівень розвитку української економіки, структуру економіки, геополітичне становище країни, умови ведення повномасштабної війни та інші фактори, що впливають на розвиток підприємництва;
- ✦ використовувати кращий світовий досвід у сфері державної підтримки підприємництва, детально представлений у роботі [7]: «Вивчення та впровадження кращих світових практик повоєнної відбудови може суттєво пришвидшити та покращити процес відновлення України» [7];
- ✦ бути комплексним, гнучким та адаптивним до мінливих умов, а також враховувати інтереси всіх учасників ринку.

Розробка та реалізація ефективного механізму державної політики сталого розвитку підприємництва в Україні може стати ключовим фактором економічного зростання, підвищення рівня життя населення, створення нових робочих місць та зміцнення демократії (рис. 1).

Актуальність механізму державної політики сталого розвитку підприємництва визначається кількома ключовими факторами, що впливають на сучасну економічну ситуацію та перспективи розвитку країни:

1. Сталий розвиток підприємництва є основою економічного зростання, створення робочих місць і збільшення державних доходів. Ефективна державна політика підтримки підприємництва сприяє стабільності економіки та підвищенню рівня життя населення.
2. Підтримка інновацій та технологічного розвитку підприємств дозволяє підвищити їхню конкурентоспроможність як на національному, так і на міжнародному рівнях. Державна політика, що стимулює інновації, сприяє створенню нових продуктів і послуг, що відповідають сучасним вимогам ринку.
3. Зростає запит на екологічно чисті та соціально відповідальні продукти та послуги. Споживачі все більше звертають увагу на те, як виробляються продукти та послуги, які вони купують. В умовах глобальних змін

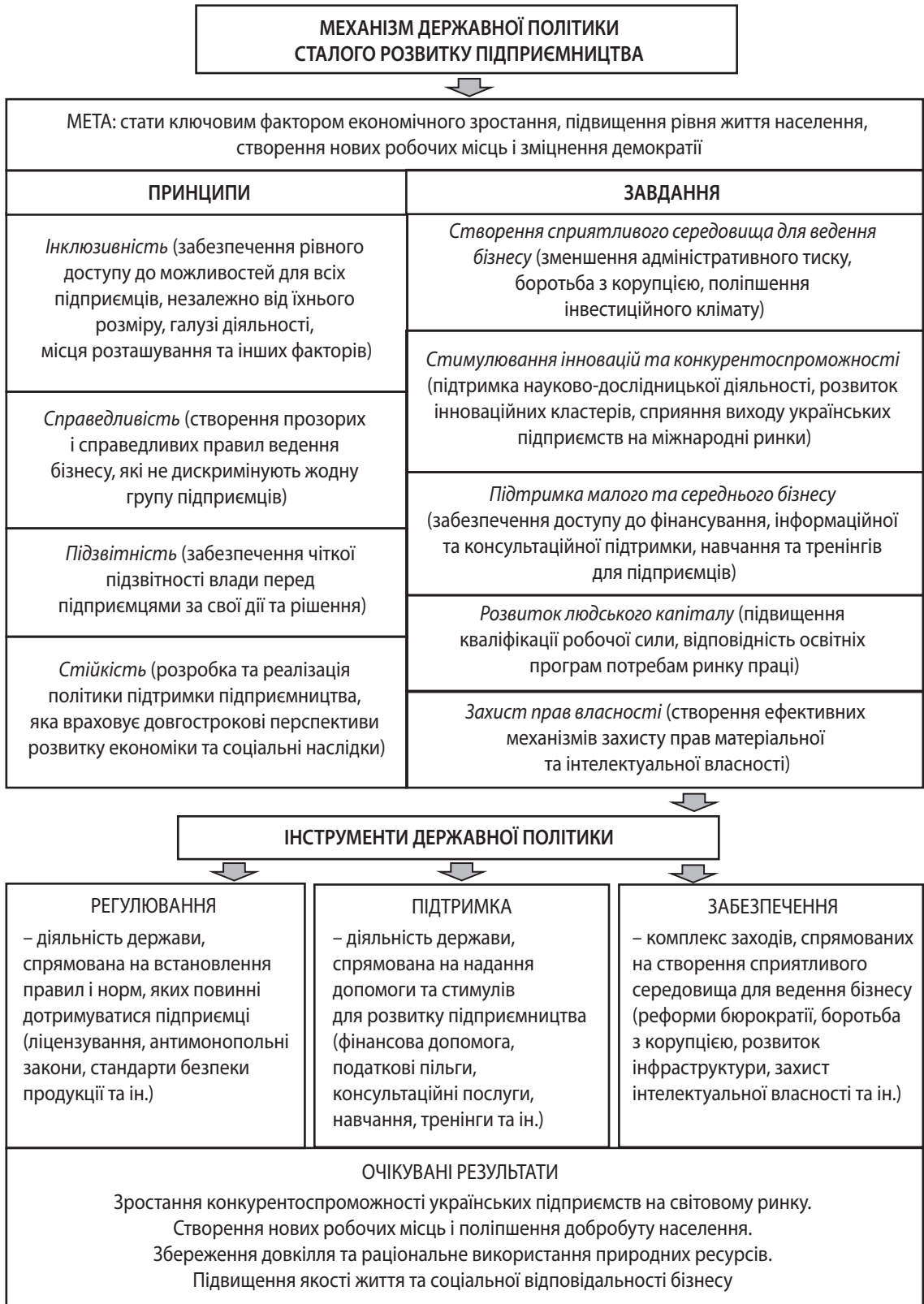

Рис. 1. Механізм державної політики сталого розвитку підприємництва

Джерело: розроблено авторами на основі [1; 2; 5; 6; 9] та власних спостережень [7; 8].

клімату та соціальних викликів державна підтримка «зелених» технологій і корпоративної соціальної відповідальності набуває особливого значення. Сталий розвиток підприємництва сприяє збереженню довкілля та поліпшенню соціальних стандартів.

4. Для успішного розвитку підприємництва необхідна підтримка держави у виході на міжнародні ринки, залученні іноземних інвестицій та впровадженні міжнародних стандартів. Це сприяє інтеграції національної економіки до глобальної економічної системи.
5. В умовах швидких технологічних змін, цифровізації та глобалізації державна політика має бути гнучкою й адаптивною до нових викликів. Підтримка цифрових технологій, розвиток цифрової економіки та створення сприятливих умов для стартапів є важливими складовими сучасної державної політики.

Як зазначають Д. Антонюк, К. Антонюк і В. Жуков: «Для відшкодування збитків бізнесу та відновлення економіки країни потрібно використати комплексний підхід, що передбачатиме не лише фінансову підтримку, але й розробку стратегій для стимулювання підприємництва, впровадження реформ в економічну політику, забезпечення розвитку інфраструктури та створення сприятливого інвестиційного клімату» [3].

Також вони акцентують увагу, що «Ключовими елементами таких механізмів можуть стати:

- ✦ розроблення програм підтримки для підприємств, які зазнали найбільших збитків;
- ✦ стимулювання інвестицій у відновлення інфраструктури та розвиток ключових секторів економіки;
- ✦ проведення реформ для поліпшення бізнес-середовища та зниження адміністративних та фінансових бар'єрів для діяльності підприємств;
- ✦ розроблення програм підтримки для забезпечення доступу до фінансових ресурсів та інноваційних технологій для підприємств;
- ✦ залучення міжнародних партнерів та організацій для спільного вирішення проблем відбудови та розвитку економіки» [3].

Розширимо їх точку зору «загальна мета цих заходів полягає в тому, щоб забезпечити стійке та збалансоване відновлення економіки, зміцнення конкурентоспроможності підприємств та забезпечення стабільного економічного зростання в майбутньому» [3], додавши соціальну стабільність, екологічну й інформаційну стійкість, а також ефективне реагування на сучасні виклики

та можливості. Все це може бути досягнуто завдяки впровадженню ефективного механізму державної політики сталого розвитку підприємництва.

Реалізація цього механізму передбачає поєднання різних методів та інструментів державного регулювання, забезпечення та підтримки підприємства, таких як фінансові, інформаційні, консультаційні, інноваційні, експортна підтримка, а також розвиток екосистеми інноваційного підприємства (рис. 2).

Розглянемо більш детально основні інструменти забезпечення підприємництва як елементи державної політики сталого розвитку підприємства в умовах сучасних викликів (табл. 1).

Конкретний набір інструментів, які використовуються в кожній країні, може відрізнятися залежно від її економічного розвитку, політичної системи, культурних особливостей та інших факторів. Необхідно, щоб ці інструменти використовувалися комплексно та послідовно, а також враховували інтереси всіх учасників ринку. Тільки за таких умов державна політика забезпечення підприємництва може стати дійсно ефективним інструментом для розвитку економіки та суспільства України.

ВИСНОВКИ

Механізм державної політики сталого розвитку підприємства є актуальним інструментом для забезпечення довгострокового економічного зростання, соціальної стабільності та екологічної стійкості, а також для ефективного реагування на сучасні виклики та можливості. Він може дати Україні низку конкурентних переваг, зокрема:

1. Завдяки впровадженню екологічно чистих і соціально відповідальних практик українські підприємства зможуть залучити нових клієнтів, вийти на нові ринки та збільшити свою частку на вже наявних, що приведе до підвищення конкурентоспроможності українських підприємств на світовому ринку.
2. Сталий розвиток стимулює інновації та інвестиції, що приводить до створення нових робочих місць, зростання доходів та поліпшення добробуту населення.
3. Упровадження принципів сталого розвитку допоможе зберегти довкілля для майбутніх поколінь та раціонально використовувати природні ресурси.
4. Сталий розвиток передбачає не лише економічну ефективність, але й соціальну відповідальність бізнесу. Це означає, що підприємства повинні не лише отримувати прибуток, але й дбати про своїх працівників, місцеві громади та довкілля.

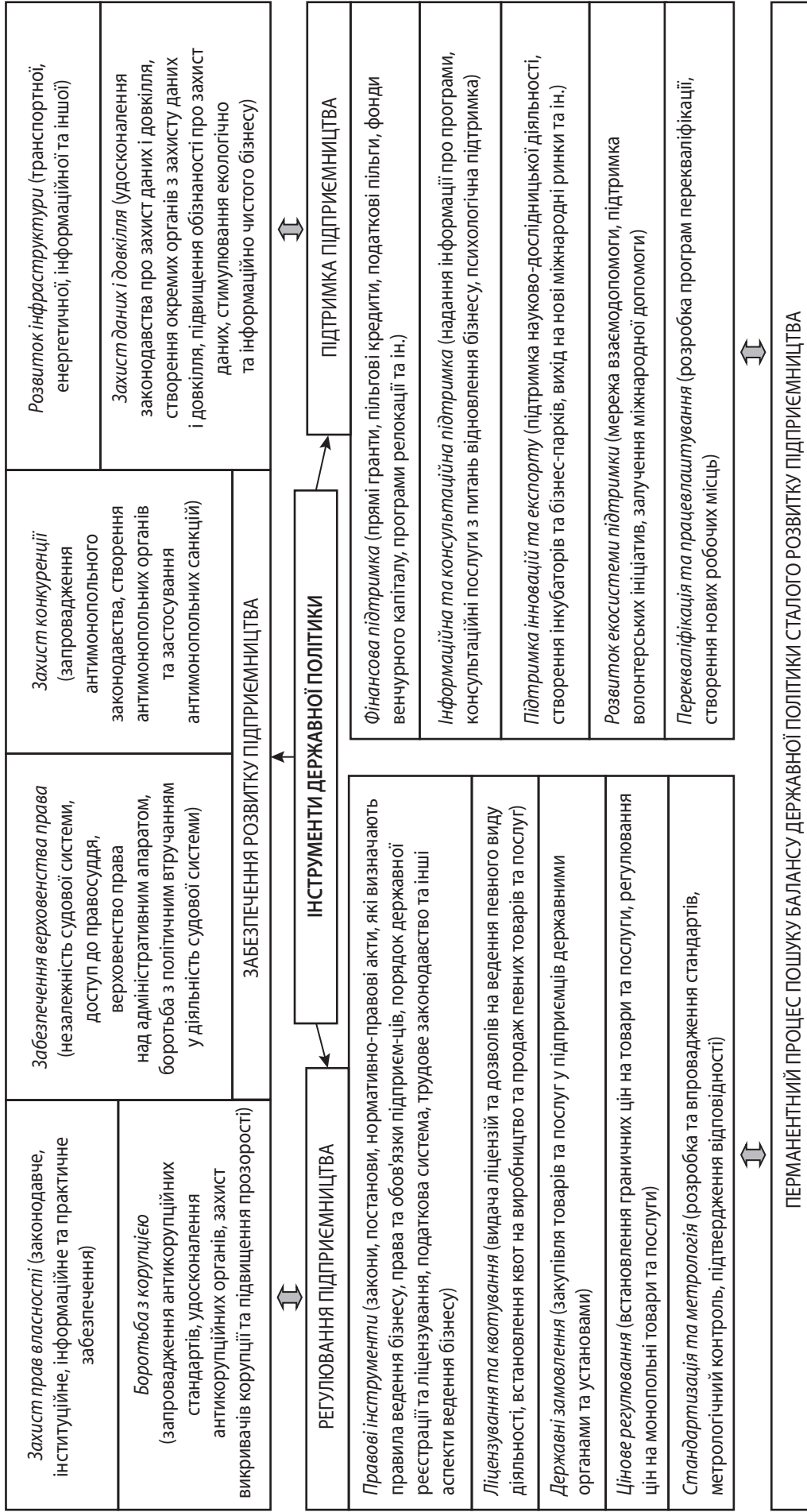

Рис. 2. Інструменти державної політики сталого розвитку підприємництва

Джерело: розроблено авторами на основі [1; 2; 5; 6; 9] та власних спостережень [7; 8].

Інструменти забезпечення сталого розвитку підприємництва

Інструмент	Очікуваний результат
1	2
1.1. Законодавче забезпечення	Розробка та вдосконалення законодавства гарантує захист прав на власність, у тому числі авторських і суміжних прав, патентних прав, прав на товарні знаки та інших прав інтелектуальної власності
1.2. Інституційне забезпечення	Створення ефективних інституцій, які відповідають за захист права власності, таких як суди, правоохоронні органи, антимонопольні органи та інші
1.3. Інформаційне забезпечення	Підвищення обізнаності підприємців про їхні права та про те, як їх захистити
1.4. Практичне забезпечення прав власності	Забезпечення ефективного розслідування та розгляду справ про порушення прав власності, покарання винних осіб та відшкодування шкоди, завданої власникам
2.1. Запровадження антикорупційних стандартів	Розробка та впровадження антикорупційних стандартів для державних службовців та інших осіб, які займають посади публічної служби. Зменшення рівня корупції в державному управлінні та підвищення довіри громадян до влади
2.2. Створення антикорупційних органів	Посилення боротьби з корупцією, покарання винних і запобігання новим корупційним злочинам
2.3. Захист викривачів корупції	Забезпечення захисту осіб, які повідомляють про корупційні злочини. Підвищення рівня викриття корупційних діянь та стимулювання громадян до активної боротьби з корупцією
2.4. Підвищення прозорості	Збільшення прозорості діяльності державних органів та установ. Зменшення можливостей для корупції, підвищення підзвітності влади перед громадянами та посилення довіри до державних інституцій
3.1. Незалежність судової системи	Закріплений в Конституції принцип незалежності суддів, який визначає їхню недоторканність та імунітет від переслідування за законну судову діяльність. Справедливе та неупереджене вирішення судових справ, дотримання верховенства права та захист прав і свобод громадян
3.2. Доступ до правосуддя	Усі учасники ринку, незалежно від їхнього походження, соціального статусу чи фінансового становища будуть мати рівний доступ до правосуддя
3.3. Верховенство права над адміністративним апаратом	Суди матимуть право переглядати адміністративні акти на предмет їхньої відповідності закону, громадяни матимуть ефективні механізми захисту від свавільних дій з боку чиновників, а держава буде відшкодовувати шкоду, заподіяну громадянам незаконними діями чиновників
3.4. Боротьба з політичним втручанням у діяльність судової системи	Установлення дисциплінарної відповідальності за втручання в діяльність судів з боку посадових осіб. Забезпечення захисту свідків та викривачів випадків втручання в роботу судів. Сприяння громадському контролю за діяльністю судової системи з метою запобігання політичному втручанням
4.1. Транспортна інфраструктура	Забезпечення транспортної інфраструктури, що включає дороги, мости, порти, аеропорти та залізниці
4.2. Енергетична інфраструктура	Забезпечення енергетичної інфраструктури, що включає електростанції, електромережі, газопроводи та нафтопроводи
4.3. Інформаційна інфраструктура	Забезпечення інформаційної інфраструктури, що включає доступ до високошвидкісного інтернету, телекомунікаційні мережі та центри обробки даних
4.4. Інша інфраструктура	Забезпечення іншої інфраструктури, необхідної для ведення бізнесу, такої як водопостачання, водовідведення, очищення стічних вод, поводження з відходами та інше
5.1. Запровадження антимонопольного законодавства	Упровадження антимонопольного законодавства, яке забороняє антиконкурентну поведінку, зловживання монополюючим становищем та інші дії, що шкодять конкуренції
5.2. Удосконалення антимонопольних органів	Збереження та стимулювання конкуренції на ринку, запобігання монополюючим зловживанням і захист прав споживачів

1	2
5.3. Застосування антимонопольних санкцій	Припинення антиконкурентної поведінки суб'єктами господарювання, які порушують антимонопольне законодавство. Стимулювання добросовісної конкуренції та захист прав споживачів
6.1. Удосконалення законодавства про захист даних	Збереження конфіденційності та безпеки інформації, запобігання несанкціонованому доступу до даних і захист прав та свобод людини
6.2. Створення органів із захисту даних	Створення ефективних органів із захисту даних, які відповідають за контроль з дотримання законодавства про захист даних і захист прав осіб, чії дані були опрацьовані
6.3. Підвищення обізнаності про захист даних	Зростання рівня довіри до суб'єктів господарювання, які відповідально ставляться до захисту даних, скорочення випадків порушення законодавства про захист даних і посилення захисту прав та свобод людини
7.1. Удосконалення законодавства про захист довкілля	Збереження та поліпшення стану довкілля, запобігання забрудненню, раціональне використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки для нинішнього та майбутніх поколінь
7.2. Створення органів з захисту довкілля	Створення ефективних органів із захисту довкілля, які відповідають за контроль за дотриманням законодавства про захист довкілля та життя заходів щодо запобігання забрудненню довкілля, та охорони довкілля
7.3. Стимулювання екологічно чистого бізнесу	Зростання кількості екологічно чистих підприємств, упровадження екологічно чистих технологій, зменшення негативного впливу на довкілля та створення нових робочих місць

Джерело: узагальнено на основі [2–6; 8] та власних спостережень.

5. Упровадження механізму державної політики сталого розвитку підприємництва допоможе Україні зміцнити свій імідж на світовій арені як надійного партнера у сфері сталого розвитку.

Крім того, механізм державної політики сталого розвитку підприємництва допоможе Україні ефективно реагувати на сучасні виклики та можливості, такі як:

- ✦ зміна клімату – впровадження заходів щодо зменшення викидів парникових газів та адаптації до зміни клімату;
- ✦ виснаження природних ресурсів – перехід до відновлюваних джерел енергії;
- ✦ зростання соціальної нерівності – створення рівних можливостей для всіх людей та подолання соціальної нерівності;
- ✦ глобалізація – адаптація українських підприємств до умов глобалізації та успішна конкуренція на світовому ринку.

Важливо зазначити, що механізм державної політики сталого розвитку підприємництва – це не статична модель, а динамічний процес, який потребує постійного вдосконалення та адаптації до мінливих умов. Для успішного впровадження цього механізму необхідно забезпечити політичну волю та підтримку на найвищому рівні; створити сприятливе законодавче та регуляторне середови-

ще; залучити до співпраці всі зацікавлені сторони, включно з органами влади, бізнесом, громадськістю та науковими установами; забезпечити фінансування програм і проєктів з розвитку сталого підприємництва; здійснювати моніторинг та оцінку ефективності реалізації державної політики сталого розвитку підприємництва.

Вважаємо, що завдяки спільним зусиллям держави, бізнесу та громадськості Україна зможе успішно впровадити механізм державної політики сталого розвитку підприємництва та збудує стійке та процвітаюче майбутнє для своїх громадян. Інвестиції в сталий розвиток підприємництва – це інвестиції в майбутнє України. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 р. № 4618-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>
2. Дудка Т. В., Гайдай Г. Г., Рябоштан Л. Г., Сервірог Т. Ю. Державне регулювання та підтримка підприємництва в Україні. *Вісник Національного транспортного університету. Серія «Економічні науки»*. 2020. № 2. С. 106–114. DOI: <https://doi.org/10.33744/2308-6645-2020-2-47-106-114>

3. Підприємництво та комерційна логістика в умовах військової та поствійськової трансформації України та конвергенції з ЄС : колективна монографія / за заг. ред. Т. С. Павлюк. Запоріжжя : ЗНУ, 2024. 368 с.
4. Підприємництво: сучасні виклики, тренди та трансформації : монографія / за заг. ред. Т. Гринько. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2023. 568 с.
5. Рудь Н., Федас Д. Державне регулювання та підтримка інноваційного розвитку економіки в Україні. *Економічний форум*. 2021. Т. 11. № 3. С. 26–38.
6. Самофатова В. А. Забезпечення сталості та інклюзивності розвитку малого та середнього підприємництва в повоєнний період. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-3>
7. Сергійчук С. І., Сергійчук С. Д. Сучасні виклики і перспективи для розвитку вітчизняного підприємництва в умовах війни і повоєнного відновлення. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 63. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-43>
8. Сергійчук С. І. Концептуальні засади державного забезпечення сталого розвитку підприємництва в Україні. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 7. С. 298–311. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-7\(35\)-298-311](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-7(35)-298-311)
9. Фролова Н. Л. Світовий досвід державної політики у сфері розвитку малого та середнього бізнесу. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2018. № 61. С. 68–78. DOI: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i61.127690>

REFERENCES

- Dudka, T. V. et al. "Derzhavne rehulivannia ta pidtrymka pidpriemnytstva v Ukraini" [State Regulation and Support of Entrepreneurship in Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoho transportnoho universytetu. Seriia «Ekonomiczni nauky»*, no. 2 (2020): 106-114. DOI: <https://doi.org/10.33744/2308-6645-2020-2-47-106-114>
- Frolova, N. L. "Svitovyi dosvid derzhavnoi polityky u sferi rozvytku maloho ta serednoho biznesu" [World Ex-

perience of State Policy of Development of Small and Medium Business]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, no. 61 (2018): 68-78.

DOI: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i61.127690>

[Legal Act of Ukraine] (2012). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>

Pidpriemnytstvo ta komertsiiina lohystyka v umovakh viiskovoi ta postviiskovoi transformatsii Ukrainy ta konverhentsii z YeS [Entrepreneurship and Commercial Logistics in the Conditions of Military and Post-military Transformation of Ukraine and Convergence with the EU] / ed. by T. S. Pavliuk. Zaporizhzhia: ZNU, 2024.

Pidpriemnytstvo: suchasni vyklyky, trendy ta transformatsii [Entrepreneurship: Modern Challenges, Trends and Transformations] / ed. by T. Hrynkо. Dnipro: Vydavets Bila K. O., 2023.

Rud, N., and Fedas, D. "Derzhavne rehulivannia ta pidtrymka innovatsiinoho rozvytku ekonomiky v Ukraini" [State Regulation and Support of Innovative Development of the Economy in Ukraine]. *Ekonomicnyi forum*, vol. 11, no. 3 (2021): 26-38.

Samofatova, V. A. "Zabezpechennia stalosti ta inkluzivnosti rozvytku maloho ta serednoho pidpriemnytstva v povoienni period" [Ensuring Sustainability and Inclusiveness of the Development of Small and Medium-Sized Enterprises in the Post-War Period]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 53 (2023). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-3>

Serhiichuk, S. I. "Kontseptualni zasady derzhavnogo zabezpechennia staloho rozvytku pidpriemnytstva v Ukraini" [Conceptual Framework of State Ensuring for Sustainable Development of Entrepreneurship in Ukraine]. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnologii*, no. 7 (2024): 298-311. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-7\(35\)-298-311](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-7(35)-298-311)

Serhiichuk, S. I., and Serhiichuk, S. D. "Suchasni vyklyky i perspektyvy dlia rozvytku vitchyznianoho pidpriemnytstva v umovakh viiny i povoiennoho vidnovlennia" [Modern Challenges and Perspectives for the Development of Domestic Entrepreneurship in the Context of War and Postwar Reconstruction]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 63 (2024). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-43>